PHILIPS

Aan: Bestuur Federatie van Philips Verenigingen van Gepensioneerden (FPVG)

Van: Vertegenwoordigers van Philips en vakorganisaties (FNV, CNV, VHP2 en De Unie)

Onderwerp: Reactie inbreng FPVG op concept transitieplan Datum: 21 oktober 2024

Geacht bestuur van de Federatie van Philips Verenigingen van Gepensioneerden,

In deze brief treft u onze reactie aan op uw inbreng tijdens de hoorrecht sessie van 7 oktober 2024, vastgelegd in uw brief van dezelfde datum. Wij volgen daarbij grotendeels de indeling van uw brief, met dien verstande dat wij na enige opmerkingen over het proces eerst onze reactie op uw beoordeling geven. Daarna behandelen wij de overige punten van uw brief, al dan niet samengevoegd, met uitzondering van de paragraaf 'Effecten', die niet separaat aan de orde komt.

Proces

Naar het oordeel van sociale partners is er in het kader van het hoorrecht sprake geweest van een uiterst zorgvuldig proces. Sinds 2021 hebben er een 10-tal gesprekken plaatsgevonden tussen vertegenwoordigers van de FPVG en de sociale partners over ontwikkelingen met betrekking tot (de transitie naar) de nieuwe pensioenregeling. Daarnaast hebben sociale partners aan de FPVG vrijwel alle gevraagde informatie verstrekt en vrijwel alle gestelde vragen beantwoord. Daar waar dat bij wijze van uitzondering niet is gebeurd, ging het om berekeningsuitkomsten van alternatieven die nog meer in het voordeel van de pensioenontvangers zouden zijn, terwijl minder vergaande alternatieven waarvan de berekeningsuitkomsten wel waren gedeeld, voor sociale partners al waren afgevallen omdat zij niet fair werden geacht voor alle deelnemers- en leeftijdsgroepen.

Beoordeling

In uw brief concludeert u dat het concept transitieplan onevenwichtig is en onvoldoende in overeenstemming met de door sociale partners zelf geformuleerde uitgangspunten.

Met het oog daarop lijkt het ons goed om kort te schetsen, wat de afspraken uit het concept transitieplan naar verwachting betekenen voor het pensioen van de deelnemers, ervan uitgaande dat het Philips Pensioenfonds zal besluiten de afspraken uit het transitieplan uit te voeren en dat de dekkingsgraad van het Pensioenfonds (momenteel ongeveer 125%) tot het moment van overgang naar de nieuwe pensioenregeling niet meer noemenswaardig wijzigt (waaronder wij hier verstaan: niet meer dan 5 procentpunten).

Kortgezegd komt dat neer op het volgende:

- Direct na overgang is het pensioen voor alle pensioenontvangers 5% tot 8% hoger dan in de huidige pensioenregeling.
- Over de gehele uitkeringsperiode bezien is het pensioen voor alle deelnemers naar verwachting hoger dan in de huidige pensioenregeling.
- Het pensioen stijgt na de overgang, over een langere tijd gemeten, naar verwachting met gemiddeld 2% per jaar. Dit betekent dat het pensioen over een lange termijn bezien naar verwachting zijn koopkracht (grotendeels) behoudt.
- De ingegane pensioenen zijn via de zogenoemde solidariteitsreserve in hoge mate beschermd tegen dalingen. Als het pensioen eerder omhoog is gegaan, is ook dit hogere pensioen in hoge mate beschermd tegen dalingen. Door de bescherming is de kans op een daling van het pensioen voor de huidige pensioenontvangers kleiner dan in de huidige pensioenregeling.

Over de risico's na overgang naar de nieuwe pensioenregeling, vergeleken met de huidige regeling, merken wij het volgende op:
Ontwikkelingen op rente- en aandelenmarkten zijn onvoorspelbaar en beleggingsrendementen kunnen daarom tegenvallen. Ook de inflatie kan hoger zijn dan verwacht wordt en dat holt op termijn de koopkracht van het pensioen uit. Deze risico's bestaan ook in de huidige pensioenregeling. In de huidige pensioenregeling is een deelnemer tegen tegenvallende beleggingsresultaten beschermd door de buffer die het Pensioenfonds moet aanhouden.

In de nieuwe pensioenregeling geldt het volgende:

Risico's voor pensioenontvangers
In de nieuwe pensioenregeling zijn de pensioenontvangers bij Philips Pensioenfonds beschermd tegen tegenvallende (beleggings)resultaten door de solidariteitsreserve. Deze reserve wordt bij de start van de nieuwe pensioenregeling gevuld vanuit de buffer van het Pensioenfonds en daarna door een beperkte inhouding op positieve (beleggings)resultaten van de pensioenontvangers en de andere deelnemers vanaf de leeftijd van 55 jaar. Uit de solidariteitsreserve wordt een aanvulling op de pensioenuitkeringen betaald indien deze (zonder reserve) verlaagd zouden moeten worden. Voorwaarde hiervoor is dat er voldoende vermogen in de solidariteitsreserve zit. Op de robuustheid van de solidariteitsreserve komen wij hieronder nog terug.

Risico's voor pensioenopbouwers en premievrije polishouders
De pensioenopbouwers en premievrije polishouders zijn voorafgaand aan pensionering niet beschermd door de solidariteitsreserve. In de nieuwe pensioenregeling is er geen financiële buffer meer. Daardoor hebben negatieve beleggingsrendementen ook direct een negatieve invloed op het persoonlijk pensioenvermogen en op het verwachte pensioen. Daar staat als voordeel tegenover, dat positieve beleggingsrendementen ook direct zorgen voor een stijging van het verwachte pensioen. Dit terwijl in het huidige stelsel bij positieve beleggingsrendementen in beginsel alleen de buffer en daarmee de dekkingsgraad toeneemt. Het (verwachte) pensioen neemt onder de huidige regels alleen toe wanneer de pensioenen verhoogd kunnen worden door (inhaal)indexatie.

Bescherming tegen inflatie
Zoals hiervóór vermeld, kan het pensioen in de nieuwe pensioenregeling naar verwachting met gemiddeld 2% per jaar stijgen. Hoe verhoudt zich dat tot de huidige pensioenregeling? De opgebouwde en ingegane pensioenen gaan in de huidige pensioenregeling alleen omhoog als de dekkingsgraad hoog genoeg is voor (gedeeltelijke) indexatie en (bij indexatieachterstanden) inhaalindexatie. De verhoging door indexatie is maximaal de loon- of prijsinflatie. Bij Philips Pensioenfonds kan pas sprake zijn van volledige indexatie bij een dekkingsgraad van 139% (eind 2023). Inhaalindexatie is pas mogelijk als de dekkingsgraad hoger is dan 139% (eind 2023).

Bescherming tegen een structureel hoge inflatie is er in de huidige pensioenregeling niet of nauwelijks. Die situatie verandert niet in de nieuwe pensioenregeling. Uiteraard is het beleid van de Europese Centrale Bank en de centrale banken in Europa erop gericht om een structureel hoge inflatie te voorkomen.

Op grond van het voorgaande delen sociale partners uw oordeel geheel niet dat het concept-transitieplan onevenwichtig is. Desondanks hebben wij mede op basis van uw input (als opgenomen in uw brief van 7 oktober jl., maar ook als mondeling naar voren gebracht in eerdere overleggen die in het kader van het hoorrecht zijn gehouden) verder nagedacht over de vraag of wij de positie van de pensioenontvangers nog zouden kunnen verbeteren, zonder dat het totaalplaatje als gevolg daarvan onevenwichtig wordt.

Dat heeft geleid tot de volgende aanpassingen:

- Een iets risicovoller beleggingsbeleid. Dit zal tot gevolg hebben dat de gemiddeld verwachte jaarlijkse verhoging van het pensioen nog wat verder zal stijgen. De risico's voor deelnemers nemen uiteraard ook toe, maar de nominale zekerheid blijft zeker voor de bestaande pensioenontvangers goed geborgd met de solidariteitsreserve die initieel goed gevuld wordt door iedereen en ook robuust wordt ingericht naar de toekomst toe.
- Het terugbrengen van de periode van spreiding van beleggings- en overige resultaten van 5 jaar naar 3 jaar. Hierdoor hebben positieve rendementen en andere resultaten eerder een positief effect op de uitkeringen. Hetzelfde geldt in beginsel ook voor negatieve rendementen en resultaten, maar ook hier geldt dat de nominale zekerheid voor pensioenontvangers goed geborgd blijft door de solidariteitsreserve. Dat positieve effect zal voornamelijk spelen bij de oudere pensioenontvangers. Dat is juist de deelnemersgroep die door u is genoemd als de groep die nadeel heeft van de eerdere spreidingstermijn van vijf jaar.
- Het berekenen van de contante waarde van toekomstige indexatie met verwacht rendement in plaats van met de risicovrije rente. Hierdoor gaat er, vergeleken met de eerdere berekeningsmethodiek, ruim EUR 86 miljoen meer in de individuele pensioenvermogens van de groep pensioenontvangers, ten laste van de andere deelnemersgroepen.

We benadrukken nogmaals, dat ook voor deze aanvullende maatregelen uiteraard als voorwaarde geldt, dat het Philips Pensioenfonds de door sociale partners voorgestane regeling kan, wil en mag uitvoeren. Dit laatste wordt opgemerkt, omdat ook de externe toezichthouders van het Pensioenfonds, DNB en de AFM, daarmee akkoord moeten zijn.

Nieuwe pensioenregeling

Sociale partners hebben er ruim twee jaar over gedaan om tot een contractkeuze voor de nieuwe pensioenregeling te komen. Door de ontwikkelingen in het wetgevingsproces in die periode groeiden beide contracten naar elkaar toe. In beide contracten wilden sociale partners een reserve ter voorkoming van grote kansen op verlagen van ingegane pensioenen. Ook kwantitatieve vergelijkingen resulteerden in vergelijkbare pensioenuitkomsten voor beide contracten.

Pensioenontvangers kunnen in een Solidaire Premieregeling (SPR) niet kiezen tussen een vaste uitkering bij een verzekeraar of uitkering met beleggingsrisico bij het Pensioenfonds (wat in een Flexibele Premieregeling wel kan). Maar dit punt hebben wij geadresseerd door een robuuste solidariteitsreserve gericht op nominale zekerheid in te richten. Daarmee is de kans, zeker voor de huidige oudere pensioenontvangers, op een toekomstige daling van de uitkering zeer klein (en zelfs kleiner dan in het huidige stelsel). Tegelijkertijd is er uitzicht op een meer dan behoorlijke gemiddelde jaarlijkse stijging van de uitkering, er wordt immers gemiddeld 2% stijging per jaar nagestreefd met het beleggingsbeleid hetgeen aansluit bij de verwachte inflatie. Kortom: bij de inrichting van de Solidaire Premieregeling is geborgd dat er een grote mate van nominale zekerheid is én tegelijkertijd zicht op koopkrachtbehoud.

Er wordt gesteld dat de SPR in de uitvoering duurder zou zijn. Op basis van de informatie van het Pensioenfonds begrijpen wij dat (ook) op dit punt de verschillen tussen beide regelingen heel beperkt zijn en in ieder geval niet zodanig groot dat een eventueel kostenverschil een belangrijke factor zou zijn bij de keuze tussen beide regelingen.

Evenwichtigheid

Op grond van de wetgeving moet de evenwichtigheid in ieder geval beoordeeld worden op basis van de maatstaven netto profijt en de pensioenverwachting. Fondsen mogen aanvullend ook andere maatstaven hanteren, maar netto profijt en pensioenverwachting zijn als gezegd verplichte maatstaven. Deze beide maatstaven zijn zogenaamde projectiemaatstaven: er wordt in de berekeningen rekening gehouden met toekomstige ontwikkelingen waarvoor uiteraard bepaalde veronderstellingen moeten worden gehanteerd. En dat is ook niet verwonderlijk: het vermogen dat verdeeld moet worden, ziet op toekomstige verplichtingen en ambities. Voor de verdeling van de buffer alleen kijken naar het moment van transitie, zoals in uw brief wordt voorgesteld, is dus niet alleen wettelijk niet toegestaan, maar ook niet logisch.

Voor de beoordeling van de evenwichtigheid kunnen en moeten maatstaven worden gehanteerd, maar dit doet niet af aan het feit dat er meerdere mogelijke oplossingen zijn voor het verdelen van de buffer. Bij de beoordeling wegen sociale partners, binnen de ruimte die de wet biedt, de belangen van álle deelnemersgroepen door:

- allereerst doelstellingen te formuleren en te prioriteren met daarbij passende maatstaven en bandbreedtes van acceptabele uitkomsten;
- vervolgens oplossingen af te wegen om die doelstellingen te bereiken en na te gaan of het meest fair geachte beleid past binnen de bandbreedtes die zijn geformuleerd om de evenwichtigheid en aansluiting bij de doelstellingen te toetsen.

Dat is geen rekenexercitie waar één oplossing uit voortvloeit, maar een zorgvuldige afweging van álle belangen op grond waarvan de oplossing wordt gekozen die het beste recht doet aan de belangen van alle deelnemersgroepen en dus gelet op de belangen van al die groepen het meest fair is. Het is op grond van de wet uitdrukkelijk aan de sociale partners enerzijds, en het pensioenfondsbestuur anderzijds, om die belangenafweging te maken.

Naar aanleiding van de opmerkingen in uw brief over het beoordelen van berekeningsuitkomsten in de mediaan en in goed en slecht weer, merken wij op dat de maatstaf netto profijt nu juist een methode is die abstraheert van goed en slecht weer. En de uitkomsten van de netto profijt berekeningen zijn juist voor de pensioenontvangers veel gunstiger dan voor de overige deelnemersgroepen. Wat u voorstaat, is het verder verbeteren van deze uitkomsten ten laste van de overige deelnemersgroepen (en dus een nog hoger netto profijt voor de pensioenontvangers en een nog slechter netto profijt voor de overige deelnemersgroepen). Dit wordt door sociale partners, mede gelet op de berekeningsuitkomsten bij de andere maatstaven, niet als evenwichtig beoordeeld.

Persoonlijk pensioenvermogen / spreidingstermijn

Deze beide punten zien op de verdeling van het vermogen ná compensatie en vulling van de wettelijk verplichte reserves.

We begrijpen de wens vanuit de pensioenontvangers om inhaalindexatie prioriteit te geven. Daarmee wordt het belang van die groep maximaal gediend. Maar daar staat tegenover dat toekomstige indexatie nu juist in het belang is van alle deelnemers die nog opbouwen en voormalige werknemers die een premievrije polis hebben bij het Pensioenfonds. Door van zowel toekomst als verleden hetzelfde deel te betrekken bij de bufferverdeling, wordt recht gedaan aan de belangen van álle leeftijdsgroepen.

Eerst volledige inhaalindexatie geven zou aan pensioenontvangers meer vermogen toekennen dan bij voortzetting van de huidige regeling verwacht mag worden. En dat ten nadele van andere deelnemers. Deelnemers hebben uitsluitend recht op het pensioen dat zij hebben opgebouwd op basis van het geldende pensioenreglement. De uit de betaalde pensioenpremie en de rendementen opgebouwde buffers hebben als doel eventuele schokken door bijvoorbeeld tegenvallende beleggingsresultaten op te vangen. Als er voldoende ruimte is, kan de buffer ook ingezet worden voor indexatie. Inhaalindexatie uit de buffer mag pas op het moment dat de buffer groot genoeg is om ook toekomstige indexatie te bekostigen. Voor het opvangen van schokken wordt er in het nieuwe stelsel een solidariteitsreserve gevormd.

Tegen die achtergrond wordt het het meest evenwichtig gevonden om de buffer die resteert na het vormen van de solidariteitsreserve en de compensatie voor het afschaffen van de doorsneesystematiek, te besteden aan zowel toekomstige indexatie als inhaalindexatie.

Zoals blijkt uit het navolgende, krijgen pensioenontvangers met deze methode meer verhoging, en krijgen die eerder dan op basis van de regels van de huidige pensioenregeling. Op basis van laatstgenoemde regels kan bij Philips Pensioenfonds pas sprake zijn van volledige indexatie bij een dekkingsgraad die hoger is dan 139% (dit is de dekkingsgraad waarbij er voldoende middelen in kas zijn voor volledige indexatie van alle opgebouwde pensioenen). Bij een dekkingsgraad onder de 110% is helemaal geen indexatie mogelijk. Bij een dekkingsgraad tussen de 110% en 139% is slechts gedeeltelijke indexatie mogelijk. In de nieuwe pensioenregeling gaan de pensioenen naar verwachting omhoog met gemiddeld 2% per jaar, de verwachte gemiddelde inflatie over een lange termijn bezien.

Pas bij een dekkingsgraad hoger dan 139% kan er bij Philips Pensioenfonds in het huidige stelsel sprake zijn van inhaalindexatie. Die inhaalindexatie is beperkt tot 1/5 van het voor inhaalindexatie beschikbare bedrag. Bij een dekkingsgraad van 140% hebben we het dan over een inhaalindexatie van 0,2%. De huidige dekkingsgraad is circa 125%. Dit betekent dat de dekkingsgraad met 15 procentpunten zou moeten stijgen, voordat er sprake zou kunnen zijn van een zeer beperkte inhaalindexatie van 0,2%. Een dergelijke stijging van de dekkingsgraad is alleen mogelijk bij bijzondere marktomstandigheden. En als die bijzondere omstandigheden aan de orde zouden zijn, dan mag verwacht worden dat in de nieuwe pensioenregeling binnen het collectief van de pensioenontvangers forse beleggingsresultaten worden behaald die resulteren in verhogingen van de pensioenuitkeringen die veel groter zijn dan de prijsinflatie. Die zou je ook als een soort inhaalindexatie kunnen zien. Maar nog afgezien daarvan, krijgen de pensioenontvangers er bij de overgang naar het nieuwe stelsel direct extra pensioen bij. In het transitieplan is berekend dat die verhoging 5%-8% is bij een dekkingsgraad van 120%. Een dergelijke verhoging van de pensioenen zou bij voortzetting van het huidige stelsel pas mogelijk worden bij een dekkingsgraad ver boven de 139%.

De andere varianten voor de verdeling van het pensioenvermogen bij het invaren waarnaar wordt verwezen in uw brief, zijn afgewogen door sociale partners. Tot die alternatieven behoorde ook de variant waarin eerst de waarde van de volledige indexatieachterstand wordt toegevoegd aan de persoonlijke pensioenvermogens en het restant van de financiële buffer wordt gebruikt om iedereen een bedrag mee te geven op basis van eenzelfde percentage van zijn indexatie-ambitie (variant 100/0). Tot die alternatieven behoorde tevens een variant waarin het gewicht van het verleden 3 keer zo belangrijk werd gemaakt als dat van de toekomst (de 75/25 variant).

Voor dat laatste alternatief hebben sociale partners uiteindelijk niet gekozen, omdat daarin onvoldoende recht wordt gedaan aan de belangen van jongere deelnemers. Dan is het logisch dat de variant 100/0 door sociale partners al helemaal niet passend werd gevonden.

Van ongeoorloofde leeftijdsdiscriminatie is bij de door ons gekozen verdeling van het vermogen van het Philips Pensioenfonds geen sprake. Deze verdeling zorgt er juist voor dat we zoveel mogelijk recht doen aan de belangen van alle deelnemersgroepen.

Compensatie

Een van onze doelstellingen is dat alle deelnemers goed moeten kunnen starten in het nieuwe pensioenstelsel. Onderdeel daarvan is dat deelnemers die nadeel ondervinden van het afschaffen van de doorsneesystematiek daarvoor worden gecompenseerd. Wij vinden dit belangrijk omdat we het niet evenwichtig en niet fair zouden vinden om de positie van bepaalde deelnemers die er door de overgang naar het nieuwe stelsel qua vervangingsratio niet op achteruit gaan of er zelfs op vooruit gaan, verder te verbeteren terwijl er nog andere deelnemers zijn die er door de overgang qua vervangingsratio op achteruit gaan of niet of (veel) minder op vooruit gaan. Anders gezegd: wij vinden het niet evenwichtig en niet fair om de negatieve gevolgen van de afschaffing van de doorsneesystematiek neer te leggen bij de groep deelnemers die op het moment van afschaffen van de doorsneesystematiek toevallig in een bepaalde leeftijdscategorie zit, met als gevolg dat zij na de overgang slechter af zijn dan de overige deelnemers.

Voor wat betreft de financiering van de compensatie is afgesproken, dat deze plaatsvindt uit het vermogen van Philips Pensioenfonds bij een dekkingsgraad op het moment van overgang van 106% of hoger. Is de dekkingsgraad op het moment van overgang lager dan 106%, dan vindt financiering (afhankelijk van de dekkingsgraad van het Pensioenfonds) geheel of ten dele plaats uit de premie. Wij vinden dit een goed te verdedigen financieringsopzet, die bovendien in de markt ook gebruikelijk is.

Solidariteitsreserve

We hebben er als Sociale Partners voor gekozen om initieel te starten met een goed gevulde solidariteitsreserve. Omdat die initiële vulling uit het vermogen van Philips Pensioenfonds plaatsvindt, dragen álle deelnemers daaraan bij, dus ook jonge werknemers die nog 40 jaar moeten werken voordat ze profijt hebben van de solidariteitsreserve.

Vervolgens hebben we ervoor gekozen om na ingang van de nieuwe regeling niet te veel tijd te hebben tussen het bijdragen aan de reserve zolang die zich onder het niveau van de initiële storting bevindt (doordat uitkeringen uit de reserve zijn gedaan om pensioenuitkeringen aan te vullen) en het zelf profijt hebben van diezelfde reserve. Van dat laatste is immers pas sprake nadat de deelnemer met pensioen is gegaan. Vanaf 55 jaar (oftewel 10 jaar vóór het moment dat de werknemers gemiddeld genomen feitelijk met pensioen gaan) starten met structureel bij te dragen aan die reserve, vinden wij voldoende tegen die achtergrond. In die leeftijdscategorie zijn de individuele pensioenvermogens ook veel groter dan bij jongere opbouwers, dus daarmee bereiken we ook de grootste impact van de bijdrage op de omvang van de reserve.

Ten aanzien van negatieve kapitalen: hiervan zou pas sprake zijn als de breed gespreide rendementsportefeuille (met aandelen, vastgoed, hoogrenderende bedrijfsobligaties en staatsleningen van opkomende markten) meer dan 75% daalt, dit lijkt ons een zéér onwaarschijnlijk scenario. Dit vinden we dan ook geen reden om deelnemers elk jaar aan de solidariteitsreserve bij te laten dragen vanuit hun overrendement waar ze ná pensionering (voor echt jonge deelnemers meer dan 40 jaar later) pas de vruchten van plukken.

Er wordt door de FPVG gerefereerd aan de kans dat de reserve leegloopt en pensioenontvangers dus niet de beoogde bescherming van hun inkomen meer hebben. Op basis van de vele analyses die we hebben laten maken, is (bij de beoogde initiële vulling uit het vermogen van Philips Pensioenfonds) de situatie dat de reserve leegloopt zéér onwaarschijnlijk, zowel op korte als lange termijn.

Afsluitend

Op grond van het voorgaande zijn wij van oordeel dat het voorliggende concept transitieplan evenwichtig is en in overeenstemming met de door ons geformuleerde uitgangspunten. Met de belangen van pensioenontvangers is naar ons oordeel op evenwichtige wijze rekening gehouden.

Dat geldt eens temeer, nadat ook nog de eerdergenoemde aanpassingen zijn doorgevoerd. Dit betreft: een iets risicovoller beleggingsbeleid, spreiding van toekomstige (beleggings)resultaten over 3 jaar in plaats van 5 jaar en binnen de invaarmethode toekomstige indexatie waarderen tegen verwacht rendement. Dit laatste leidt tot een verschuiving van EUR 86 miljoen vermogen richting de pensioenontvangers als groep. Een meer risicovol beleggingsbeleid leidt op langere termijn tot hogere beleggingsopbrengsten, die vanwege de kortere spreidingstermijn ook eerder in het persoonlijke pensioenvermogen van deelnemers terecht komen.

Hiervan profiteren de pensioenontvangers, en dan vooral de ouderen onder hen. Tegen het extra risico dat het gevolg is van beide maatregelen, worden pensioenontvangers beschermd door de solidariteitsreserve.

Met de aanpassing van het concept transitieplan op de hiervoor genoemde drie punten, hebben wij naar ons oordeel het maximaal mogelijke gedaan om de positie van de pensioenontvangers te verbeteren, zonder de positie van de overige deelnemers zodanig te verslechteren dat het totaalplaatje naar ons oordeel onevenwichtig zou worden. Wij zullen daarom geen verdere aanpassingen doorvoeren ten gunste van de pensioenontvangers.